

K poledni 23. března t. r., kdy po dlouhém chmurnu vysvítlo sluníčko prvního jara, odešel v chmurno věčnosti ušlechtilý duch. Prof. V. Vyhnis, senior našeho sboru, rozžehnal se v dotčenou chvíli s tímto světem. Zpráva o jeho smrti, kteráž způsobila ústavu našemu ztrátu velikou, budila i dál živé účastenství a dotkla se bolestně i jiných, přemnohých v širé veřejnosti. Zjevilo se to také o pohřbu zesnulého ve čtvrtek dne 25. března, kdy sešlo se u jeho rakve tolik přátel, kolegů, žáků a ctitelů jeho, aby jej vyprovodili na poslední cestě k věčnému odpočinku na hřbitově Vinohradském.

Ztratili jsme ušlechtilého muže, vzácného kolegu, výborného učitele a přítele studující mládeže, jenž odešel před časem, ale hlubokou stopu zanechal svým působením učitelským.

V. Vyhnis narodil se dne 8. října 1842 v Kostelci nad Labem. Do školy chodil ve svém rodišti, pak v Borku, a když se jeho rodiče přestěhovali do Prahy, stal se žákem školy u sv. Jindřicha, později žákem hlavní školy u sv. Jakuba. Do gymnasia, akademického, vstoupil poměrně pozdě, teprve r. 1856, tedy ve čtrnáctém roce svého věku. Chlapec věkem vyspělejší, bohatě vlohami nadaný a vytrvale pilný, prospíval nad jiné hned od počátku. Po čas gymnasijského studia vynikal jako matematik, zvláště však jako výborný filolog. Bystrý a po vědění žízňivý jinoch neukojil se však jenom tím, co mu škola podávala, nýbrž sháněl se po knihách, četl a četl, takže se mu málokterý ze spolužáků vyrovnal sečtělostí. Značně na něj tenkrát působil profesor Chevalier, jenž při svých výkladech o literatuře německé nezapomínal na slavné zjevy básnické jiných národů a jenž, rozšiřuje tak obzor svých žáků, dovedl je nadchnouti pro studium estetiky a literatur. Prof. Chevalier oživoval tyto své výklady také literárními rozhovory a v těch vynikal

Vyhnis nad celou třídu nejen sečtělostí a znalostí literatur, nýbrž i bystrou soudností.

Je přirozeno, že čilejší ve třídě, kteří nadšeně seznamovali se s pokladem světových děl básnických, pocítili touhu vydati se vlastní stezkou k Parnasu. Přišla doba prvních pokusů literárních, které ukládali v „Akademické obci“, českém časopise na ústavě tehdá německém. I tu se jevil vliv Vyhnisův, u něhož se kolegové a jiní přátelé mezi nimi J. Goll, E. Špindler, M. Krajník, Stretti, scházivali k literárním besedám v bytě jeho rodičů v Růžové ulici. V ten čas zabýval se Vyhnis také studiem jazyků, jmenovitě francouzského a polského. Vše to stihl, prospívaje ve škole s prospěchem výborným, ač musil dosti času věnovati soukromému vyučování, neboť rodiče jeho byli zcela nezámožní.

Skrovné ty poměry nezlepšily se ani na universitě, na kterou vstoupil r. 1864, když byl v srpnu téhož roku odbyl maturitní zkoušku s vyznamenáním. I tu si musil kondicemi vydělávati. Tak jmenovitě vyučoval po tři léta češtině a němčině na soukromé dívčí škole M. Paškové.

Léta universitní byla pokračováním usilovného studia, zvláště v oboru klasické filologie, srovnávacího jazykozpytu a filosofie. Vedle toho se horlivě zabýval studiem sanskritu a literatury staroindické, z kteréž také některé drobnější překlady uveřejnil. Tenkrát, jsa také spolupracovníkem „Národních listů“, míval přednášky v literárním odboru Umělecké besedy řízené V. Hálkem a účastnil se živě literárních rozprav a debat, osvědčuje se vždy jako znalec předmětu i jako výborný dialektik.

Na universitě pobyl do r. 1867; koncem téhož roku dostal se za výpomocného učitele v Hradci Králové, když byl před tím kratinkou dobu vyučoval na gymnasiu budějovickém. V Hradci Králové, kdež se stal r. 1870 profesorem, působil Vyhnis, mladý muž plný ohně, škole upřímně oddaný, až do r. 1872, kteréhož roku na podzim povolán obecním zastupitelstvem příbramským, byv doporučen zemským školním inspektorem V. Svobodou, za ředitele obecného reálného gymnasia, v něž dosavadní nižší reálka tamější měla býti přeměněna. Vyhnis přeměnu tu provedl se zdarem. Z počátku naskytla se nejedna nesnáz. Mladý obecní ústav neměl hned dosti prostředků a byl v místnostech skrovných. Ředitel jeho však spravuje ho se vzácnou znalostí, odklízal různé překážky, osvědčuje při vši nutné energii náležitý takt. Jeho přičiněním hlavně zjednal

si ústav vážnosti a příznivce jmenovitě v kruzích inteligence, kdež ředitel Vyhnis, vyzbrojený hojnými vědomostmi a neobyčejnou pamětí, výmluvný a milý v jednání, vymohl si nemalou vážnost i přízeň.

Vzácný svůj dar řečnický osvědčil nejednou v jednáních obecního zastupitelstva, jehož byl členem, když účinně hájil zájmů svého ústavu, zvláště pak řečí, kterou měl při svěcení nové budovy gymnasijní. Řeč ta působila dojmem tak mocným a hlubokým, že pamětníci podnes na ni s obdivem vzpomínají.

Zesnulý se také horlivě staral, aby v Příbrami, jež se mu stala druhým domovem, zřízen ústav učitelský (1874), začez se mu dostalo plného uznání. Reálné gymnasium jemu svěřené prospívalo. Že pak bylo r. 1881 rozšířeno o vyšší gymnasium, že vystavena pro ně nová budova, že převzato r. 1884 do státní správy, že byla při něm založena „nadace Jungmannova“ a spolek ku podporování chudých studujících, stalo se výdatným přičiněním a spolupůsobením Vyhnisovým neb i z jeho iniciativy.

Zesnulý vedl ústav příbramský až do r. 1891, kdy na vlastní žádost zproštěn úřadu ředitelského a jmenován profesorem při našem ústavu. Nyní se mohl zcela oddati vyučování, škole, žactvu, po čemž toužil a což při ředitelském úřadu nebylo tak zcela možná.

Vrátil se škole zcela s tou chutí a láskou, s jakou začal, ale bohatší zkušenostmi. Vrátil se duchem stejně svěží a pružný, ne však už zdráv. Častěji postonával; před třemi lety stihlo jej chrlení krve, loni pak ulehl, stonaje na nemoc ledvinovou, a ta zničila jeho život. — Hlavním působištěm Vyhnisovým byla škola. Než také literárně pracoval. Jsa znalcem a nadšeným ctitelem literatury světové, toužil, aby naše písemnictví bylo osvěženo nejznamenitějšími jejími plody. Již na universitě začal překládati, hlavně z bohaté literatury staroindické, a na tomto poli, na němž u nás před tím jen málo bylo pracováno, zůstal. R. 1873 vydal v „Poesii světové“ nejkrásnější plod dramatického básnictví Indův Kálidášovu „Šakuntalu“ s úvodem. Později přeložil dramatickou báseň také Kálidášovi připisovanou „Urvaši“ („Vikramôrvaši“), z níž ukázky s „úvedením“ uveřejnil ve zprávě o obecném reál. gymnasiu v Příbrami r. 1878. Celý překlad, schválený znalcem na slovo vzatým, prof. Drem. J. Zubatým, vyjde ve „Sborníku světové poesie“, vydávaném IV. tř. České akademie. O formě svých překladů podal Vyhnis

zprávu sám jednak v Úvodu ku překladu Sakuntaly i v uvedení ku překladu „Urvaši“.

Jsa přesvědčen, že by bylo prospěšno, „aby mládež naše studující na gymnasiích obeznámena byla s některými díly bohaté literatury patristické, zvláště řecké,“ chystal textové vydání „Slova sv. Basilia k jinochům, kterak by prospěchu nabyli z pohanských spisů řeckých“, opatřené úvodem i vysvětlivkami. Pro vnější však překážky upustil od toho úmyslu. Když takto dávná jeho touha nedošla vyplnění, přeložil výše psané dílo sv. Basilia a vydal je s poznámkami ve zprávě o reál. a vyšším gymnasiu v Příbrami r. 1887.

Zvěčnělý také po tom toužil, aby umožněno bylo gymnasijsní naši mládež soustavněji seznamovati s vynikajícími plody moderních literatur, jsa hluboce přesvědčen, jaká toho je potřeba a jak by takto rozšířená znalost děl literárních dospívajícím studentům našim ku vzdělání výborně sloužila. Sám kde mohl směrem tím ve škole působil.

Byl z těch, kteří dovedou nejen vědomosti vštípit, nýbrž také mladou mysl povznést, kteří dovedou mladé srdce rozehráti pro vše dobré a krásné. Svými výklady budil a zjemňoval cit pro krásu děl uměleckých, novějších i starých. Přes nesnáze mrtvých jazyků dovedl vzbudit zálibu k dílům staroklasickým. Muž duchaplný vedl žáky k tomu, co v plodech těch je i dnes živného a chutného, co velkého a vznešeného, co na věky krásného. Výklady své o klasicích i novějších literaturách plyně a živě, často vřele přednášené oživoval mythologií, kulturní historií, případným připomenutím na podobné zjevy v jiných literaturách nebo srovnáním, objasnil vynikající epochální zjevy, vysvětlil souvislost proudů kulturních a jejich vlivy. Kde příležitost nedala, aby šíře pověděl, alespoň upozornil, ukázal na vynikající dílo, nabádal ku soukromé četbě, soukromému studiu, půjčil rád tu onu knihu, požádal-li o ni žák a třeba ne z jeho třídy. A kde postřehl jiskru tvůrčího ducha, s jakým porozuměním šel vstříc, jak o něj pečoval! Jak byl potěšen, když nebožtík Bohdan Jelínek napsal místo pojednání na thema „Spartam, quam —“ zdařilou báseň vlasteneckou!

Od té chvíle všimal si Vyhnis vzácně nadaného svého žáka přátelsky; knihy mu vybíral a půjčoval, povzbuzoval ho i na procházky s ním chodíval.

Že také jinak měl oteckou péči o své žáky, nejeden z nich, jež nedostatek skličoval, by mohl pověděti, jak Vyhnis snažil se mu přispěti sám nebo přímlovou u jiných.

A vždy také pamatoval, že žáci vstoupí do veřejného života. Kde se hodilo, vždy připomenul příkazy slušného chování a shladil, často hravě, tu onu hranatost, připomínaje důležitost společenské rutiny. Běželo-li ve škole o přestupek ze zlé vůle, byl přísný, jinak k žactvu vždy laskavý, takže se stal jeho miláčkem.

A jaký byl společník milý, jaký kolega ochotný a upřímný, dosvědčí všichni, kdož jej znali a s ním působili. Ti pak, kteří za jeho správy učili na reál. a vyšším gymnasiu příbramském, jednomyslně a rádi vzpomínají, jaký byl laskavý, pečlivý a uznalý představený.

V naší kvintě v Hradci Králové, budiž mi dovolena ta vzpomínka, nastoupil před třiceti lety úřad učitelský, tenkrát muž mladý, ohnivý, jiskrných zraků, černých vlasů; po letech bylo mně popřáno vedle něho a s ním působiti na roli školské. Tu již mu vlasy silně prokvetly a zrak dobře nesloužil. Ale jinak se nezměnil: vždy stejně milý a laskavý, týž přítel mládeže, týž čilý duch, jenž sice poznal nejednu trpkost života, ale zachoval si přes všecko lásku a svěží zájem pro vše ideální, pro veškerou práci duševní u nás, pro veškerá její hnutí, jež bedlivě stopoval.

Choroba jej často a dlouho skličovala. Snášel vše mužně, nestýskal, až podlehl.

Třicet let pracoval na školském lánu a práce jeho byla požehnaná, žeň hojná. Odešel před časem, ale zanechal hlubokou stopu působením učitelským. Kdož byli jeho žáky, a těch je řada veliká, budou vždy s potěšením a vděčně vzpomínati na chvíle, kdy naslouchali jeho výmluvným slovům a kdy uštědřoval jim z velkého pokladu svých vědomostí. Již teď vyšla ze středu jeho příbramských žáků myšlenka, jež je samé ctí: chtějí s pomocí přátel a ctitelů zesnulého zříditi mu pomník.

Kéž brzo se zaskví jméno znamenitého učitele a přítele mládeže v kámen vryté nad jeho hrobem. V srdcích jeho žáků a přátel už vryto je a hluboko. A zůstane.